Библиографические ссылки

1. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України № 537-У від 09.01.2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102.

2. **Бухаркина М. Ю.** Мультимедийный учебник: что это? / М. Ю. Бухаркина // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 4. – С. 29–33.

3. **Громов Г. Р.** Очерки информационной технологии / Г. Р. Громов – М. : Инфо-АРТ. 1992. – 331 с.

4. Статистичний щорічник Автономної Республіки Крим за 2009 рік. – Сімферополь : Головне управління статистики в Автономній Республіці Крим. 2010. – 559 с.

5. Освіта в АР Крим на початок 2009/2010 навчального року: Статист. зб. – Сімферополь : Головне управління статистики в Автономній Республіці Крим. 2010. – 128 с.

6. **Цехла С. Ю.** Использование информационных технологий в открытой образовательной системе / С. Ю. Цёхла. М. Н. Бурлай // Матер. Всерос. науч.-практ. конф. «Нравственность и экономика»: Сб. науч. тр. // Рос. акад. наук. Урал. отд. Ин-та экономики. Курганский филиал. – Курган : Курган. филиал ИЭ УрОРАН. 2010. – Т. 2. – С. 88–89.

Надійшла до редколегії 30.11.2012.

УДК 338.2

І. Л. Сазонець, І. А. Суходольский

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ТА РОЗВИТОК КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Розкрито значення космічної діяльності в інноваційному розвитку економіки держави та розглянуто можливості інноваційного розвитку космічної галузі України. Проведено аналіз перспективних тенденцій інноваційного розвитку космічної галузі України.

Ключові слова: космічна діяльність, інноваційний розвиток, космічна галузь, Україна.

Раскрыто значение космической деятельности в инновационном развитии экономики государства и рассмотрены возможности инновационного развития космической отрасли Украины. Проведен анализ перспективных тенденций инновационного развития космической отрасли Украины.

Ключевые слова: космическая деятельность, инновационное развитие, космическая отрасль, Украина.

The importance of space activities in the innovation development of economy was revealed and the possibility of innovative development of space industry of Ukraine was considered. The analysis of promising a trend was presented of innovation development of Ukraine's space industry was given.

Key words: space activities, innovative development, space, Ukraine.

Вступ. Космічна галузь нашої країни як одна з провідних та конкурентоспроможних галузей економіки України потребує прийняття науково обґрунтованих рішень, які допоможуть забезпечити досягнення темпів економічного зростання порівняно зі світовими тенденціями розвитку. У цьому контексті велике теоретичне й практичне значення має обґрунтування сучасних методів та підходів до управління цією галуззю та його адаптація до ринкових умов.

Питанням розвитку галузей, пов'язаних із високими технологіями, опікувалися авторитетні вітчизняні науковці О. І. Амоша, В. М. Геєць, М. І. Долiш-

© І. Л. Сазонець, І. А. Суходольский, 2013

ній, Б. Є. Патон, А. А. Пересада, Л. І. Нейкова, С. Я. Салига, М. Г. Чумаченко, І. Б. Швець, О. М. Ястремська, які акцентували увагу на теоретичних підходах до управління всіма наукомісткими галузями народного господарства. Серед зарубіжних – вчені Л. Амділен, Д. Білл, Дж. Бейлі, Л. Дж. Гітман, М. Д. Джонк, Ф. Е. Мансфілд, Д. Мартін, М. Портер, Д. Сахал, Т. Кун, П. Уайт, Р. Уотермен, Е. Фабоші, П. Фішер, И. Шумпетер, Е. Янг та інш. З російських учених варто виділити М. Гельвановського, Е. Єгорова, Г. Кулікова, І. Лаврушенкову, А. Літвінєнко, котрі зробили значний внесок у вивчення проблем управління високотехнологічними галузями та створення ринкового господарства країни за інноваційним типом. Серед учених-економістів, які безпосередньо досліджували проблеми економіки та управління ракетно-космічною галуззю країни і багато з яких на практиці створюють систему управління ракетно-космічною діяльністю України, – В. М. Войт, О. Є. Джур, О. В. Дягтерев, С. К. Лапушкіна, Н. П. Мешко, Г. В. Нямещук, І. Л. Сазонець, В. А. Федорова, С. Ю. Хамініч. Наукова економічна школа, яка склалась у Дніпропетровську на базі ДНУ імені Олеся Гончара та Виробничого об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О. Макарова», виконує практичні завдання інноваційного розвитку космічної галузі та розробляє напрями її розвитку.

Постановка завдання. Віддаючи належне дослідженням зазначених авторів, треба, однак, підкреслити, що їх праці більшою мірою присвячені фундаментальним проблемам управління інноваційним розвитком та галузями, що його забезпечують. Реалії сучасної економіки вимагають теоретичного осмислення й подальшого вдосконалювання, особливо в умовах зростання впливу нових технологій на управління розвитком окремих галузей та країни в цілому [8].

З усієї кількості галузей високих технологій найменш дослідженою економічною наукою є космічна галузь, що зумовлено її традиційною закритістю від вптоків інформації, значною мірою військовою спрямованістю, а на теперішній час – жорсткою конкуренцією на ринку космічної техніки та відповідно великою кількістю інформації, яка є комерційною таємницею.

Саме тому проблеми управління інноваційним розвитком космічної галузі виявилися не тільки недостатньо розробленими, а практично не розглянутими в комплексі, що спричинило відсутність серйозної довгострокової концепції розвитку ринку підприємств цієї галузі та інноваційного розвитку вітчизняної економіки в цілому. Науково-теоретична та практична значимість зазначених проблем зумовила вибір теми, актуальність і цільову спрямованість дослідження.

Результати. Відсутність цілісної системи управління інноваційними процесами у країні та репресивна відносно інноваторів державна політика, розпочата у 2005 р., спричинили такі негативні наслідки: частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції скоротилась у 2010 р. до 3,8 % (найнижчий показник за останні 9 років) (рис. 1); кількість найменувань нової продукції, виробництво яких було освоєно, зменшилася з 3 978 у 2004 р. до 2 685 у 2009 р., тобто майже у 1,3 раза.

У 2010 р. середня інтенсивність інноваційних вкладень в Україні становила 0,92 %, що є значно нижчим за середньоєвропейський показник.

Світова економічна криза 2008 – 2010 рр. спричинила скорочення видатків на інновації, особливо приватного сектора (фінансування інноваційної діяльності за рахунок вітчизняних інвесторів скоротилося з 49,4 млн грн у 2000 р. до 31 млн грн у 2010 р.).

Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності у 2010 р. склав 8 045,5 млн грн або 0,7 % ВВП – найнижчий показник за останні десять років. Частка бюджетних коштів у загальному обсязі становить близько 1 %.

Основне джерело фінансування інноваційної діяльності – власні кошти підприємств – упродовж 2000 – 2007 рр. стабільно зростало з 0,8 до 1,1 % ВВП, а за 2008 – 2010 рр. скоротилося до 0,4 % ВВП, що відповідає рівню приблизно 1995 р.

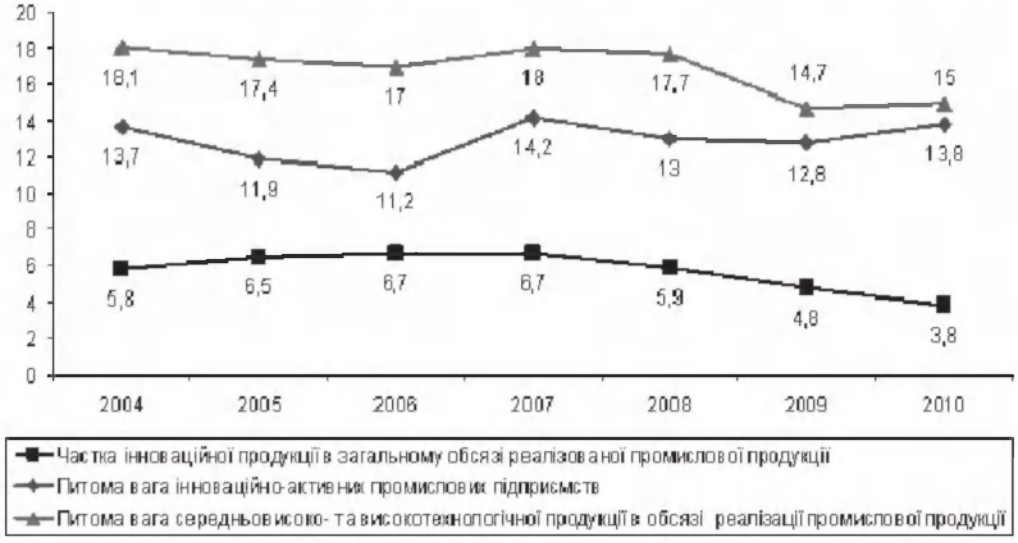

Рис. 1. Основні показники інноваційної діяльності України за 2004–2010 рр., %

Інтенсивність інноваційних вкладень (частка витрат на інновації у загальному обсязі реалізованої продукції) становила в середньому по Україні у 2010 р. 0,92 %. Найбільшого значення цей показник досяг у 2007 р. – 1,5 %, але й він є значно нижчим за середньоєвропейське (близько 2,3 %) (рис. 2).

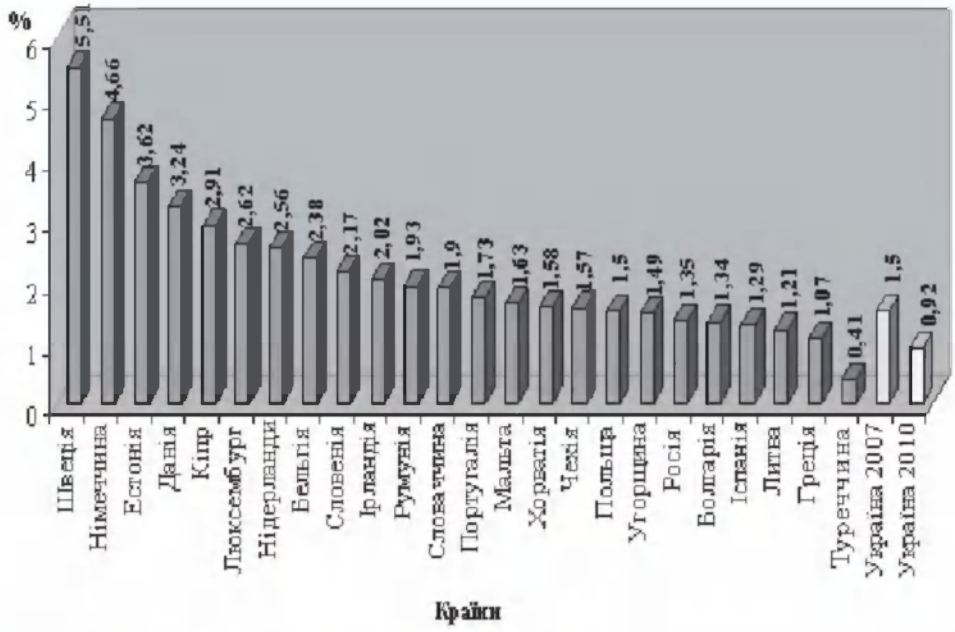

Рис. 2. Інтенсивність інноваційних витрат промислових підприємств по країнах

Ключовою проблемою є неефективна структура інноваційних витрат – понад 60 % інноваційних коштів спрямовується на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Структура витрат за видами інноваційної діяльності відзначається значними диспропорціями та є неефективною. У галузях вітчизняної економіки з високою

інтенсивністю інноваційних витрат (крім машинобудування) майже 100 % витрат використовується саме на придбання обладнання.

Про несприйняття вітчизняним бізнесом новітніх досягнень науки і техніки свідчить рівень витрат на придбання нових технологій – найнижчий з напрямів витрат. Найбільшого значення цей показник досяг у підприємств із виробництва коксу, продуктів нафтопереробки – 40,9 %, легкої промисловості – 10,0 %, хімічного виробництва – 5 %.

Водночас підприємства провідних європейських країн значно більше орієнтовані на підвищення рівня радикальних інновацій, інвестуючи значні фінансові ресурси у науково-технічні розробки. Так, частка витрат на НДДКР у Швеції становить 63,2 %, Нідерландах – 62,5, Люксембурзі – 53,8, Бельгії – 42, Туреччині – 28,9, Польщі – 8,3, Румунії – 13,4, Чехії – 23,2, Росії – 15 % від загального обсягу витрат на інновації.

Витрати на дослідження і розробки перевищують вкладення в обладнання в Бельгії, Ісландії, Люксембурзі у 1,5 – 2 рази. У країнах Східної Європи інвестування більш орієнтоване на оновлення основних засобів. Співвідношення витрат на наукові дослідження та придбання обладнання становить у Болгарії 1 : 19, Естонії – 1 : 8, Польщі та Словаччині – 1 : 7, Росії – 1 : 6 [9].

Протягом 2000 – 2010 рр. не відбулося зростання частки промислових підприємств, які здійснювали впровадження нових технологічних процесів.

Інноваційна активність промислових підприємств України протягом 2000 – 2010 рр. знизилася у 1,3 раза – з 18,0 % у 2000 р. до 13,8 % у 2010 р.

Частка промислових підприємств, які здійснювали впровадження нових технологічних процесів, у загальній кількості підприємств промислового виробництва становить лише 4 %, що значно нижче за цей показник не тільки для країн-лідерів щодо впровадження технологічних інновацій, а й інших країн Східної Європи та БРІК (рис. 3).

Обсяги інноваційної продукції постійно знижувалися протягом 2000 – 2010 рр. У 2010 р. зафіксовано найнижчий рівень її реалізації – 3,8 % від загального обсягу реалізованої промислової продукції, що пов`язано із зниженням споживчого попиту як населення, так і попиту на продукцію промислового призначення, зумовленого фінансово-економічною кризою.

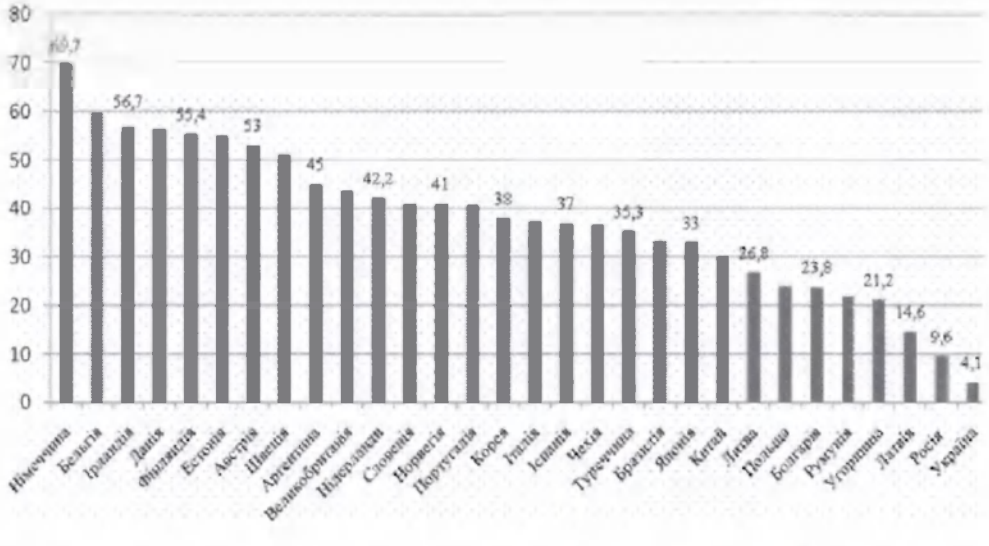

Рис. 3. Питома вага підприємств промислового виробництва, які здійснюють технологічні інновації, у загальній кількості підприємств промисловості

В Україні жоден вид економічної діяльності не досяг середньоєвропейського. З урахуванням ступеня новизни переважну частку продукції становила продукція з низьким рівнем новизни (нова для підприємства) або 2,6 % від загального обсягу реалізованої промислової продукції. У європейських країнах відповідний показник має значення менше за частку реалізованої продукції, нової для ринку.

Обсяг продукції з високим ступенем новизни (нова для ринку продукція) становив лише третину реалізованої інноваційної продукції або близько 1,3 % від загального обсягу реалізації, у той час як у Фінляндії він становив 16 %, Чехії – 12,4, Греції – 23, Мальті – 31 %.

За межі України у 2010 р. реалізовано майже 41 % інноваційної продукції, переважно у країни СНД. Із загального обсягу експортованої продукції нова для ринку становила майже 15 % реалізованої інноваційної, нова для підприємства – 25,8 %, що свідчить про неспроможність вітчизняної продукції з високим для нас ступенем новизни конкурувати на зарубіжних ринках, а відтак – про технологічне відставання української промисловості.

Існує близько 50 ключових макротехнологій [1], що визначають рівень економіки країни, причому аерокосмічні технології посідають, на думку багатьох експертів, перше місце в цьому списку. Їх провідна роль зумовлена могутньою інноваційною дією на економіку в цілому. Так, розвиток авіації свого часу дав старт радіолокації, створенню легких, жароміцних сплавів, композиційних матеріалів, обчислювальній цифровій техніці, двигунобудуванню, навігаційним системам.

Сучасна космонавтика не тільки революціонізує найважливіші галузі економіки. Відомо, що ефективність інновацій визначається в основному двома чинниками: фінансуванням і рівнем виконуваних завдань. Космонавтика висуває високі вимоги до науково-технічних розробок і, відповідно, визначає щонайвищу ефективність інновацій.

Цей факт усвідомлений не тільки аналітиками, а й політичними керівниками, а термін «космічна політика» на сьогодні можна вважати загальноприйнятим. Серед найважливіших документів такого роду – представлена Європарламенту «Європейська космічна політика», розроблена спільно Єврокомісією та Європейським космічним агентством [4]. Згідно з цим документом, космічні технології – це інструмент, за допомогою якого забезпечується конкурентоспроможність Європи в економічній гонці зі США. Тому передбачається постійне збільшення витрат на нові розробки і здійснення космічних проектів. Методологія розробки документа заснована на співвідношенні завдань космічної діяльності з політичними пріоритетами ЄС. При цьому мається на увазі виконання таких проектів, які повинні радикально вплинути на досягнення першочергових пріоритетів [3].

Цей висновок дозволяє говорити про нову роль космічної діяльності в інноваційному розвитку економіки держави. Однак можливості інноваційного розвитку космічної галузі Україні необхідно оцінювати реально, грунтуючись як на аналізі перспективних тенденцій розвитку, так і на аналізі слабких сторін та можливих загроз як із боку конкурентів, так і пов'язаних із недостатньою увагою країни до вимог розвитку цієї галузі. Найбільш наочно це може бути подано у вигляді таблиці SWOT-аналізу, який є одним із загальновідомих інструментів менеджменту [8].

Інноваційний розвиток космічної галузі виступає умовою конкурентоспроможності країни, оскільки вона є наймогутнішим внутрішнім джерелом розвитку, а також чинником його стійкості. Організація інноваційної діяльності космічної галузі потребує дотримання чітко визначених принципів, серед яких основними можна вважати:

– принцип державного регулювання космічної діяльності та державної підтримки її комерціалізації;

– еволюційність розвитку та послідовності реформування державної політики у сфері дослідження та використання космічного простору;

– принцип ефективного використання науково-технічного потенціалу держави, можливостей, які надає космічна діяльність в інтересах національної економіки, науки, безпеки держави та в комерційних цілях;

– принцип сприяння підтримці миру та міжнародної безпеки шляхом використання досягнень космічної науки та техніки;

– заохочення до залучення позабюджетних коштів у космічну діяльність за умови збереження державного контролю за їх використанням;

– принцип охорони навколишнього середовища;

– принцип рівноправного та взаємовигідного міжнародного співробітництва;

– принцип міжнародної відповідальності;

– принцип раціонального поєднання та збалансованості розвитку космічної техніки та космічних технологій, що застосовуються в наукових, соціально-економічних цілях, в інтересах безпеки та оборони (космічна техніка подвійного призначення) [2].

Технологічний стан промисловості України не дає підстав розраховувати на крупномасштабний прорив нашій наукоємній та високотехнологічній продукції на західні ринки. Діяльність «Південмашу» у цьому плані скоріше виняток, ніж закономірність. Справжнім «анклавом процвітання» України на міжнародному інвестиційному ринку є діяльність космічної галузі, що зосереджується в Дніпропетровську. Серед відомих інвестиційних та науково-технічних програм, які реалізуються в цій галузі, найбільш відомі такі.

«Інтеркосмос» / «Intercosmos» (1969 – 1991). Широкомасштабна комплексна програма космічних досліджень здійснена разом з Академіями наук соціалістичних країн: НРБ, УНР, НДР, Республіки Куба, МНР, ПНР, СРР, ЧССР, а надалі за участю наукових організацій Франції, Індії, Швеції, Австрії. Перший апарат цієї серії «Інтеркосмос-1» було виведено на орбіту 14 жовтня 1969 р. Усього в рамках даної програми в КБ «Південне» було створено 23 автоматичні космічні апарати (типу ДС-У й АУОС).

«Орсол-Аркад» (1971 – 1981] / «Aurcolc – Arcadc» Projects (1971 – 1981). Метою проектів, виконаних спільно СРСР і Францією, було комплексне вивчення електромагнітних явищ у земній атмосфері. Усього було виготовлено і виведено на орбіту три космічні апарати: «Орсол-1», «Орсол-2» (ДС-У2-ГКА, проект «Орсол-Аркад» 27 грудня 1971 р. і 27 грудня 1973 р. відповідно, і «Орсол-3» (АУОС-3-МА-ИК, проект «Аркад-3») – 21 вересня 1981 року.

«Аріабата-Бхаскара» (1975 – 1981) / «Ariabata-Bhaskara» Projects (1975 – 1981). Метою проектів (Індія, СРСР) було навчання індійських фахівців і надання технічної допомоги у створенні перших індійських супутників, а також забезпечення запусків супутників радянськими ракетами-носіями «Космос-2». Запуск космічного апарата «Аріабата» відбувся 19 квітня 1975 р. Космічні апарати «Бхаскара» і «Бхаскара-2» було виведено на орбіту, відповідно, 7 червня 1979 р. і 20 жовтня 1981 року.

«Вега» (з 1994 р. / «Vega» (sincc 1994). Спільно з італійською компанією «Avio» проводяться роботи за проектом «Вега», метою якого є створення блоку маршового двигуна керованого модуля четвертого ступеня ракети-носія «Вега», що розробляється Європейським космічним агентством.

Результатом виконання великого обсягу попередніх дослідницько-конструкторських робіт стало укладання у 2003 р. контракту між КБ «Південне» і «Avio» на розробку й постачання блоку маршового двигуна.

«Дніпро» (з 1997 р.) / «Dnepr» (since 1997). Завданням проекту «Дніпро» (Україна, Росія, Казахстан) є доопрацювання міжконтинентальних балістичних ракет, що знімаються з бойового чергування, 15А18 (перетворення її на ракету-носій космічного призначення «Дніпро») і надання послуг із запуску комерційних супутників з космодрому Байконур. Реалізацію проекту здійснює спільне

російсько-українське підприємство «Космотрас». Перший запуск у рамках проекту здійснено 21 квітня 1999 року.

«ЄгиптСат» (з 2001 р.) / «EgyptSat» (since 2001). Проект «ЄгиптСат» (Єгипет, Україна) передбачає проектування, виготовлення і запуск супутника «EgyptSat-1», а також навчання єгипетських фахівців і постачання до Єгипту устаткування, апаратного і програмного забезпечення для формування необхідної наземної інфраструктури. Космічний апарат призначений для одержання зображень Землі з космосу. Участь КБ «Південне» у проекті є результатом перемоги в міжнародному конкурсі, що проводився Національним управлінням із дистанційного зондування і космічних наук (м. Каїр).

«Циклон-4» (з 2003 р.) / «Cyclone-4» (since 2003). Разом із Федеративною Республікою Бразилія і Росією проводяться роботи з використання ракети-носія «Циклон-4» на пусковому центрі Алкантара. Проект передбачає завершення розробки української ракети-носія «Циклон-4», створення стартового комплексу на бразильському екваторіальному космодромі Алкантара і вихід на міжнародний ринок пускових послуг. Для забезпечення експлуатації ракетно-космічного комплексу передбачається створення міжнародної компанії Alcantara Cyclone Space.

Використання космодрому Алкантара дозволяє одержати нову якість для РН «Циклон-4», а саме можливість виводити КА на геостаціонарну орбіту.

«Наземний старт» (з 1993 р.) / «Land Launch» (since 2003). Проект «Наземний старт» (Україна, Росія, США) передбачає здійснення з космодрому Байконур комерційних пусків модернізованих дво- і триступінчастих ракет-носіїв «Зеніт». Для координації робіт із проекту створено спільне підприємство – компанія «Міжнародні космічні послуги» (Росія, Україна). Американську сторону в проекті представляє компанія Sea Launch.

Специфіка сучасного стану управління інноваційною діяльністю космічної галузі України полягає у значній невідповідності досягнутого рівня космічних технологій ефективності їх використання. У зв'язку з цим актуальною є розробка якісно нової моделі провадження космічної діяльності відповідно до сучасних умов та національних інтересів, яка дасть змогу втілити в життя взаємопов'язані інноваційні рішення, узгодити питання, що виникли у зв'язку з багатофункціональністю космічної діяльності. На ці питання можна знайти відповіді у діючій Національній програмі, спрямованій на розвиток космічної галузі. Ця Програма є четвертою космічною програмою незалежної України і третьою, що має статус Закону України. Державним замовником Програми визначене Національне космічне агентство. Виконання Державної космічної програми України на 1993 – 1997 рр., Загальнодержавної (Національної) космічної програми України на 1998 – 2002 рр. та Загальнодержавної (Національної) космічної програми України на 2003 – 2007 рр. сприяло вирішенню невідкладних проблем розвитку космічної діяльності: збереженню наукового і виробничого потенціалу космічної галузі в інтересах національної економіки та безпеки, формуванню внутрішнього ринку космічних послуг, виходу на міжнародний космічний ринок із власною продукцією та послугами (у тому числі космічними ракетними комплексами та космічними апаратами), інтеграції України до міжнародної космічної спільноти. На сьогодні основні завдання зазначених програм виконані.

Метою реалізації Програм є забезпечення розвитку та ефективного використання космічного потенціалу України для вирішення нагальних проблем у сфері безпеки держави, впровадження високих технологій, а також підвищення рівня науки і освіти.

Стратегія розвитку світової космонавтики та рівень космічного потенціалу України зумовили необхідність розробки нової моделі провадження космічної діяльності України відповідно до сучасних вимог та з метою захисту національних інтересів. Використання такої моделі передбачає підпорядкування завдань космічних про-

ектів цілям економічного, наукового та соціального розвитку держави. Космічна індустрія повинна функціонувати за законами національної економіки, при цьому критерієм її дієвості є соціально-економічні та науково-технічні результати.

Для застосування нової моделі провадження космічної діяльності необхідно прийняти комплекс взаємопов`язаних інноваційних рішень, а також поглибити міжнародне співробітництво.

Заходи щодо забезпечення розвитку інноваційної діяльності космічної галузі України найближчим часом здійснюватимуться шляхом:

1) реалізації цільових проектів, забезпечення безперервного надходження та ефективного використання інформації з космічних пристроїв шляхом створення постійно діючого угруповання космічних апаратів для спостереження Землі. Це дасть змогу забезпечити виконання конкретних завдань космічного моніторингу в інтересах національної економіки, безпеки та наукових досліджень, розширити участь України у міжнародних проектах;

2) модернізації існуючих та розробки перспективних ракет-носіїв, їх систем, а також космічних апаратів, розширення участі суб`єктів космічної діяльності України в комерційних космічних проектах;

3) участі у виконанні перспективних наукових програм, реалізації найбільш актуальних і престижних міжнародних дослідницьких проектів та ініціатив;

4) забезпечення випереджальних прикладних розробок систем космічної техніки, приладів, наземних програмно-апаратних комплексів, інформаційних технологій, матеріалів для забезпечення поступального розвитку вітчизняної космічної діяльності, створення підґрунтя для реалізації перспективних космічних проектів.

Необхідність у фінансуванні цих заходів із державного бюджету зумовлена тим, що:

– космічні технології та інформація є важливою складовою частиною засобів виконання загальнодержавних завдань для забезпечення сталого розвитку, безпеки держави та зростання її науково-технічного потенціалу;

– рівень розвитку космічної техніки визначає стратегію держави, її спроможність створювати необхідні засоби стримування, а також забезпечувати незалежний доступ у космічний простір;

– розвиток аерокосмічних технологій є найефективнішим засобом стимулювання розвитку високотехнологічних галузей національної економіки, одним із визначальних факторів її конкурентоспроможності;

– провадження космічної діяльності є вагомим фактором інтенсифікації міжнародної співпраці, інструментом інтеграції України в євроатлантичні структури, засобом набуття Україною статусу регіонального лідера.

Висновки. Світові тенденції у розвитку космонавтики свідчать про можливість її подальшого розвитку лише на основі досягнень науково-технічного прогресу та спроможності трансформувати їх в ефективні результати для економічного та соціального розвитку суспільства. Космічна діяльність передбачає повний цикл науково-технічних та технологічних заходів із наукових досліджень, розробки, виготовлення, випробування та експлуатації складної космічної техніки. Це є необхідною умовою системного розвитку критичних наукомістких технологій, які визначають рівень розвитку економіки держави та її геополітичну вагу, місце країни на світовому ринку та шляхи трансформації результатів космічної діяльності у виробництво високотехнологічної продукції загального призначення.

Україна входить до числа космічних держав світу, вона володіє потужним науково-технічним, виробничим та кадровим потенціалом для реалізації проектів у галузі космічної діяльності. Проте не можна очікувати значного прогресу, спираючись лише на наявність міцного інтелектуального потенціалу галузі. Для того, щоб він спрацював, потрібен стратегічний інноваційний менеджмент, який базується на глибинному прогнозуванні та соціальній спрямованості.

Бібліографічні посилання

1. **Дяттярев О. В.** Стратегія розвитку світового комерційного ринку космічної продукції та послуг / О. В. Дяттярев, С. К. Лапушкіна. – Вісник Дніпропетр. ун-ту. Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – № 1. – 2009. – С. 19-23.

2. **Мешко И. П.** Розвиток космічної галузі – пріоритетний напрям виходу України на глобальні ринки високих технологій / Н. П. Мешко // Тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф. «Людина і космос». – Д., 2008 . – С. 518.

3. **Нямещук Г. В.** Особливості трансформації економічного потенціалу підприємств космічної галузі України при здійсненні міжнародного науково-технічного співробітництва / Г. В. Нямещук. – Вісник Дніпропетр. ун-ту. Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – № 3. – 2011. – С. 63–70.

4. **Сазонець І. Л.** Інвестування: євроінтеграційний напрям / І. Л. Сазонець // навч. посіб. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2007. – 120 с.

5. **Сазонець І. Л.** Міжнародна інвестиційна діяльність : підруч. / І. Л. Сазонець, О. А. Джусов, О. М. Сазонець. – К. : Центр учбової літ-ри, 2007. – 304 с.

6. **Сазонець І. Л.** Міжнародні фінансові інвестиції : навч. посіб. / І. Л. Сазонець, О. А. Джусов, О. М. Сазонець. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2008. – 312 с.

7. **Салига К. С.** Економічні теорії інноваційного розвитку підприємства : моногр. / К. С. Салига. – Класичний приват. ун-т. – Запоріжжя : КПУ, 2009. – 216 с.

8. **Суходольський І. А.** Управління космічною галуззю України в умовах міжнародного співробітництва / І. А. Суходольский. – Вісник Дніпропетр. ун-ту. Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – № 3. – 2011. – С. 134 – 139.

9. Характеристика інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / УкрІНТЕІ, офіційний сайт.– Режим доступу : www. uintei.kiev.ua

Надійшла до редколегії 05.02.2013.

УДК 338.4

В. Г. Савченко, В. І. Сазонець

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ МАРКЕТИНГОВОЇ ПРОГРАМИ ОЛІМПІАДИ В СОЧІ)

Вивчено досвід провідних спортивних держав світу і проаналізовано економічну ситуацію в Україні, яка істотно впливає на функціонування та розвиток олімпійських видів спорту й індустрії спорту в цілому. Виявлено значення оптимального використання наявних коштів, що є у спортивних організацій. Розглянуто напрями співпраці менеджерів та маркетологів у спорті з питань залучення спонсорських коштів на інноваційних підходах. Вивчено досвід підготовки до проведення Олімпіади в Сочі-2014.

Ключові слова: досвід, держави, аналіз, економічна ситуація, олімпійські види спорту, менеджери, маркетологи, спонсорські кошти, інновації, Сочі-2014.

Изучен опыт ведущих спортивных государств мира и проанализирована экономическая ситуация в Украине, которая существенно влияет на функционирование и развитие олимпийских видов спорта и индустрию спорта. Выявлено значение оптимального использования денежных средств спортивных организаций. Рассмотрены направления сотрудничества менеджеров и маркетологов в спорте по вопросам привлечения спонсорских средств на инновационных подходах. Изучен опыт подготовки к проведению Олимпиады в Сочи-2014.

Ключевые слова: опыт, государства, анализ, экономическая ситуация, олимпийские виды спорта, менеджеры, маркетологи, спонсорские средства, инновации, Сочи-2014.

© В. Г. Савченко, В. І. Сазонець, 2013